

השבוע במאה ה'20

המחליטנים

(המשך מעמוד 14)

ובהקמת מיפעלים בסיסיים לפועלים במשק. על יסודות אלה הוקמו: הבנק לפיתוח התעשייה, כלל, חברת זלק, החברה לישראל, ובתקופה קודמת — חברת ים-המלח, חברת צים, חב' כימיקלים ופוספטים ועוד".

פחות נתונים ניתן למצוא לגבי מעורבותו של ההון הזר בישראל.

מכמה בחינות קדם המשק הישראלי להון זר: כוחה העבודה הזול, הביורוקרטיה היעדרבית, יציבות המשטר, והעובדה שהישוד אינו הכרחי תמיד. החסרונות היעקריים היו הצורך לתרום למגבית וליקנות אגרות-חוב של הבונדס. כדי לזכות בסיוע ממשלתי, והסיכסוך המדיני שמדי פעם התפרץ בצורת מלחמה, שעיצרה את יציבות הכלכלה.

השמות החשובים, באשר למעורבותו וההון, הם של מישפחת רומשילד, סיר איזיק וולפסון, המיליארדר היהודי היפאני שאול אייזנברג, פיליפ ר' תומס קרוצניק מארצות-הברית, מישפחת ג'ייקובס ושנור (דובק), סם רומברג, בראונר וריגר (גרמניה), רפפורט (שותף לשק"מ), נסים גאון, שידלובסקי (מנועי בית שמש) ולאחרונה גם מישפחת רייכמן הקנדי.

מעט על ממדיו של ההון הזה ניתן ללמוד מכך שהברון אדמונד דה-רוטשילד העביר לידי שאול אייזנברג את השליטה בבנק הבינלאומי הראשון, השולט מצידו בבנק למלאכה.

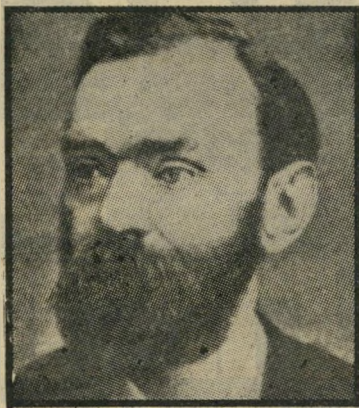
כומה שביט תעשיין בן תעשיין

הון זר מעורב גם בבנק הפועלים (באמצעות אמפלו), בבנק דיסקונט (באמצעות פריאסי) ובבנק לאומי. הון זר שולט בחברות כאלקטרה ואיטיאי (אלקטרוניקה), קוקה-קולה, וחברות השקעות רבות — אפריקה ישראל (בל"ג), ישראל אינדרסטרס קורפוריישן ועוד. להון הזר יש חלק חשוב בחברת הדלק סנוול, ובשורה של חברות ביטוח: הום (בריטית), אסר רנט ג'נרל דה פראנס (צרפתית) וג'נרלי (איטלקית). ההון הזר — יהודי ולא-יהודי, מושקע בכל ענפי הכלכלה הישראלית, בשותפויות אמיצות בכל הסקטורים, כשי הוא משמש מתווך יעיל בין המחליטנים השונים.

בכלכלה הישראלית נוצר דגם אחד ואחיד כימעט של מחליטין שכימעט אין זה חשוב מאיזה סקר טור מוצאו, ואף לא מה היו רפוס הקאריירה שלו. בין שנולד לתעשיין שיון עשיר ובין שנולד כחבר מושב או קיבוץ, הוא מוצא את עצמו נר כסביון או בצהלה, בדניה או בריחה, כשמתאחזר ליומדים בריחה הגימנסיות הידועות בארץ, ובאונברסיטה בריטית או אמריקאית. המחליטן הכלכלי עובר ללא בעיה מהסקטור ההסתדרותי לסקטור הממשלתי או הפרטי, או שיש הוא מייצג משקיעים זרים ושותף להם. האינטרסים שהוא פועל בהם שמים אינם משתנים במעברים אלה ממישרה למישרה. הם תמיד הי אינטרסים של המחליטנים כולם — של שוכנת-אנשים המונה פחות מעשרית האוכלוסיה, והשולטת ביד רמה במדינת ישראל.

1901

10.12 — בפעם הראשונה חולקו פרסי נובל, ביום השנה למותו של מייסד הפרס אלפרד נובל. מייסד הצלב האדום, הנרי דונאן, זוכה בפרס נובל לשלום, הפיסיקאי הגרמני וו. רנטגן זוכה בפרס נובל על גילוי הקרניים הנושאות את שמו.

אלפרד נובל 10.12.1901

1912

5.12 — נוסדה רוחמה.

1913

10.12 — מורי ותלמידי הטכניון ביחיפה הכריזו על שביתה אחרי שהשפה הגרמנית הוכרזה כשפת הלימוד בטכניון ובמוסדות לימוד אחרים בארץ. המונה-ליזה נמצאה, אחרי שנגנבה שנתיים קודם לכן. היא הוחזרה על-ידי האיטלקי ווינצניו פרונגיה, אשר גנב אותה בגלל אהבתו לאיטליה.

1917

5.12 — דויד בן-גוריון ופנינה (פולה) מונבו, חובשת שבאה לארצות-הברית כי לדה, באו בברית-הנשואים. 6.12 — ההתפוצצות הגדולה ביותר בי עולם, עד להירושמה. אוניית-משא נורי ווגית התנגשה באוניית-המשא הצרפתית מונבלאן, שהובילה תומרי-נפט, במל הליפסס. נהרגו, 9000 נפצעו ו-199 התעוררו.

פינלנד מכריזה על עצמאותה ועל אי תלותה ברוסיה. 8.12 — הסופר העברי והאידי שלום יעקוב אברמוביץ, אשר כינויו הספרותי היה מנדלי מוכר-ספרים, נפטר בגיל 81.

1921

6.12 — הוכרז על ייסוד מדינת איר-לנד החופשית. 10.12 — אלברט אינשטיין זוכה בפרס נובל לפיסיקה.

1924

10.12 — מנחם שניקין, מראשי ציוני רוסיה וממייסדי תל-אביב נפטר בגיל 53.

1936

10.12 — המלך אדוארד השמיני מת פטר אחרי שלטון בן 325 יום בלבד, מאחר שלא ניתן לו לשאת את אהובתו, במקומו בא הדוכס מיורק, ג'ורג' השישי. גדול הקוסמים בעולם, היהודי ההונגרי אריך וייס, שכינויו היה הודיני, נפטר בגיל 52. הישוב היהודי הראשון של חומה ומגדל, תל-עמל, כיום ניר דויד, הוקם.

1939

11.12 — החלה ההתגייסות לחיל-ההפ-רים.

1941

7.12 — מפציצי יפן מכים את פרל

1966

10.12 — ש"י עגנון וגלי זקש קיבלו את פרס נובל לספרות.

1967

8.12 — ארונו של שלום שווארצבארד, נוקם הדם היהודי בנאצי פטליור, הועלה לארץ ונקבר באביחיל.

1970

9.12 — האלוף (מיל.) עזר וייצמן נבחר כיושבי-ראש הנהלת חרות.

1972

7.12 — 17 שוגרה לירח ובה שלושה אסטרונאוטים.

11.12 — האדם הראשון צעד על הירח. שלושת האסטרונאוטים של אפולו 17 נחתו בעמק טאורוס ליטרוב על הירח.

1973

6.12 — ג'ראלד פורד הושבע כסגן נשיא ארצות-הברית.

1974

9.12 — בית-המישפט בירושלים גזר 12 שנות מאסר על הארכיבישוף הילריון קאפוצי.

11.12 — שניים נהרגו כאשר מחבל הטיל רימון בקולנוע חן בתל-אביב.

1976

6.12 — שביתת מיסחר הוכרזה בחב' רון בגלל הטלת מס-ערך מוסף.

11.12 — שלושה מטוסי אף-15 ראשו-נים נחתו בשדה-תעופה צבאי בארץ.

1977

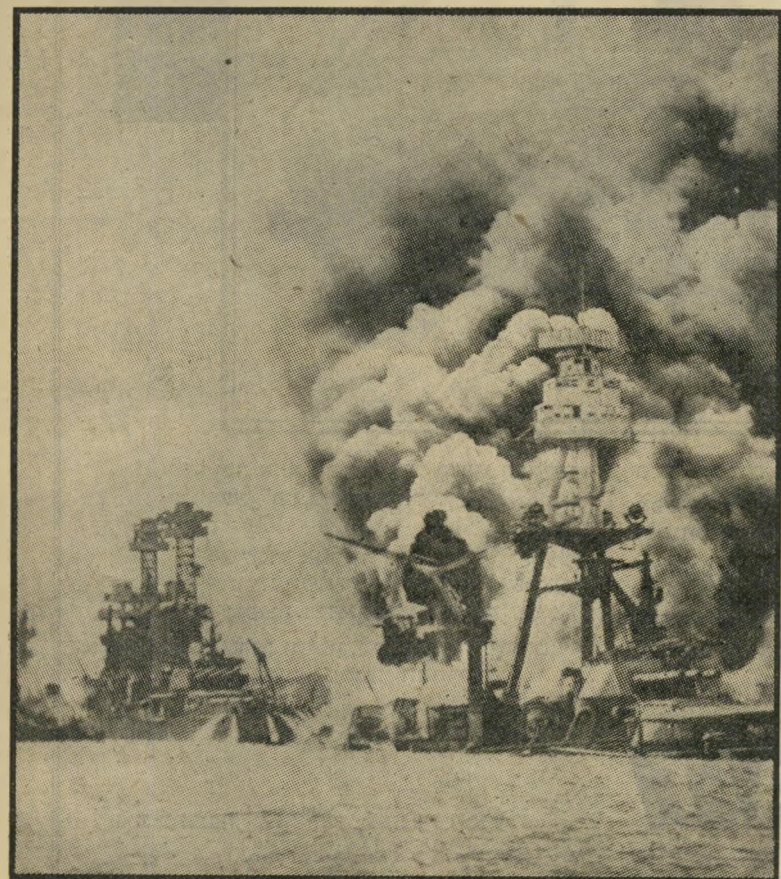
10.12 — נשיא-המדינה הפרופסור אפריים קציר הכריז על פתיחת חגיגות ה-30.

11.12 — דויד הולדן, כתב הסנדי טיימס נרצח במצרים.

1978

8.12 — גולדה מאיר נפטרה.

10.12 — נשיא מצריים אנוור אל-סאדאת וראש-ממשלת-ישראל מנחם בגין קיבלו את פרס נובל לשלום.

נמל פרל הארבור 7.12.1941